

DU LỊCH TÂY NGUYÊN - TIỀM NĂNG, THỰC TRẠNG VÀ ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN

TRƯƠNG QUANG HẢI, NGUYỄN HIỆU

Viện Việt Nam học và Khoa học phát triển, Đại học Quốc gia Hà Nội

Tây Nguyên có các cảnh quan thiên nhiên kỳ thú, nhiều dân tộc sinh sống với những bản sắc văn hoá đặc trưng, tạo nên một hệ thống tài nguyên du lịch phong phú, đa dạng và đặc sắc. Các di sản có giá trị nổi bật như cụm thác nước Dray Nur và Dray Sáp trên sông Sêrêpôk; những thân cây gỗ Thủy tùng bị mã não hóa phát hiện trong núi Chư A Thai; không gian văn hóa công chiêng Tây Nguyên... đã tạo nên những nét độc đáo cho du lịch Tây Nguyên. Những năm gần đây, du lịch Tây Nguyên đã có những bước phát triển nhưng còn chậm so với cả nước (trừ thành phố Đà Lạt), chưa tương xứng với tiềm năng hiện có. Trên cơ sở đánh giá các nguồn tài nguyên, phân tích hiện trạng và dự báo xu thế phát triển du lịch, đề tài TN3/T18 thuộc Chương trình Tây Nguyên 3 đã đề xuất một số định hướng tổ chức không gian phát triển du lịch Tây Nguyên như: tạo dựng không gian du lịch; đẩy mạnh liên kết phát triển du lịch giữa Tây Nguyên và Nam Trung Bộ; đẩy mạnh hợp tác, liên kết trong các chương trình du lịch; đầu tư phát triển các sản phẩm đặc thù...

Mở đầu

Tây Nguyên có tiềm năng và những lợi thế lớn về du lịch trên cơ sở đầu tư khai thác lâu bền các cảnh quan thiên nhiên đặc thù và truyền thống văn hoá dân tộc lâu đời. Trong những năm qua, du lịch Tây Nguyên đã có những bước phát triển khá, góp phần đáng kể vào việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế và phát triển kinh tế - xã hội của vùng. Một số sản phẩm du lịch của Tây Nguyên đã từng bước tạo dựng được thương hiệu như Lễ hội hoa Đà Lạt, Liên hoan công chiêng quốc tế, Lễ hội cà phê, Du lịch bản Đôn. Mặc dù vậy, tỷ trọng về lượng khách du lịch và thu nhập từ du lịch của vùng Tây Nguyên vẫn chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế sẵn có.

Tổng quan các tài liệu nghiên cứu cho thấy, đến nay chưa có các nghiên cứu, đánh giá tài nguyên du lịch một cách hệ thống, đầy đủ cũng như chưa xác định rõ được những sản phẩm du lịch đặc thù có sức cạnh tranh cao trên cơ sở khai thác các giá trị di sản

và tài nguyên du lịch đặc trưng của Tây Nguyên. Du lịch Tây Nguyên phát triển có phần chậm hơn so các vùng khác của đất nước (trừ thành phố du lịch Đà Lạt). Cơ sở hạ tầng kỹ thuật du lịch ở nhiều khu vực còn hạn chế; trình độ phát triển du lịch không đồng đều giữa các tỉnh trong vùng. Chương trình du lịch *Con đường xanh Tây Nguyên* đã được khởi xướng, nhưng chưa được triển khai thực hiện một cách tích cực. Nhiều sản phẩm du lịch khác mới bước đầu được đầu tư khai thác, chưa trở thành các sản phẩm du lịch độc đáo, hấp dẫn. Bên cạnh đó, một số điều kiện về an ninh, an toàn; thay đổi cơ cấu tổ chức của cơ quan quản lý du lịch địa phương cũng ảnh hưởng không nhỏ đến sự phát triển du lịch ở các tỉnh Tây Nguyên. Sự phát triển du lịch tự phát, thiếu đồng bộ đã gây ra tác động đến tài nguyên và môi trường tự nhiên cũng như môi trường văn hóa. Một số dự án đầu tư, bao gồm cả đầu tư nâng cấp hạ tầng du lịch, còn chưa phát huy được hiệu quả. Với những lý do như vậy, việc nghiên cứu, đánh giá

tổng hợp tài nguyên du lịch Tây Nguyên, thực trạng phát triển đã được thực hiện nhằm làm rõ hệ thống tài nguyên du lịch, đặc biệt là các tài nguyên thiên nhiên có giá trị di sản, làm cơ sở cho công tác tổ chức không gian phát triển bền vững du lịch ở Tây Nguyên.

Hệ thống các di sản thiên nhiên, tài nguyên du lịch ở Tây Nguyên

Đề tài đã tiến hành thống kê, điều tra, phân tích và đánh giá 113 di sản thiên nhiên, các nguồn tài nguyên tự nhiên và nhân văn có giá trị nổi bật cho phát triển du lịch ở Tây Nguyên, trong đó có 7 di sản thiên nhiên, 7 vườn quốc gia (VQG) và rừng tự nhiên, 8 cảnh quan độc đáo, 13 hồ nước, 25 thác nước, 1 suối nước nóng, 3 khu vui chơi giải trí, 1 di sản văn hóa thế giới, 1 văn hóa dân gian, 11 văn hóa kiến trúc, 3 di tích khảo cổ học, 7 di tích lịch sử, 13 di tích văn hóa (chùa, nhà thờ), 5 lễ hội...

Các di sản thiên nhiên nổi bật ở Tây Nguyên được đề tài chú trọng nghiên cứu gồm có: 1) Một số khu vực có vẻ đẹp thiên nhiên và giá trị thẩm mỹ khác thường, ví dụ cụm thác nước Dray Nur và Dray Sáp trên sông Sêrêpôk thuộc các tỉnh Đắk Lắk và Đắk Nông; 2) Những thân cây gỗ Thủy tùng bị mã não hóa phát hiện trong núi Chư A Thai, huyện Phú Thiện, tỉnh Gia Lai, thuộc loại quý hiếm và đã bị khai thác kiệt trong nhiều năm qua; 3) Những loại “cây hóa thạch sống” đặc hữu ở Tây Nguyên; 4) Địa khối Kon Tum thuộc Tây Nguyên là 1 trong 2 khu vực xuất lộ loại đá thuộc loại cổ nhất Việt Nam và trên thế giới, có tuổi Arkei (trên 2,5 tỷ năm trước); 5) Các thành tạo núi lửa kỳ vĩ nhất từng hoạt động ở Việt Nam để lại rõ nét nhiều dấu ấn ở Tây Nguyên; 6) Những nơi phát lộ của đá siêu mafic trên quốc lộ 14, địa phận huyện Ngọc Hồi, tỉnh Kon Tum; 7) Khám phá bí ẩn của việc hình thành tầng bauxit tại Tây Nguyên.

Tài nguyên du lịch tự nhiên của Tây Nguyên: các cao nguyên xếp tầng ở Tây Nguyên là đầu nguồn của các hệ thống sông Đồng Nai, sông Ba có cấu trúc địa hình chia cắt, tạo nên nhiều thác nước: Đambry, Prenn, Lang Biang, thác nước ba tầng, Diêu Thanh, Trinh Nữ, suối nước nóng Đắk Môi... Hệ thống các hồ nước tự nhiên và nhân tạo như hồ Yaly, Đa Nhim, hồ Lắk, hồ Ayun Hạ, biển hồ T’Nung, hồ Xuân Hương, hồ Tuyên Lâm...; hệ thống di tích núi lửa ở Lâm Đồng, Gia Lai; các nguồn nước khoáng như Kondrai, Kondu, Đắk Min, Đắk Trọng... trên cao nguyên tạo điều kiện thuận lợi cho việc xây

dựng các khu nghỉ dưỡng, chữa bệnh. Tây Nguyên có hàng chục khu bảo tồn thiên nhiên, rừng đặc dụng, khu di sản lịch sử - văn hóa - xã hội. Các khu bảo vệ thiên nhiên còn giữ lại được các nét đặc thù của thảm thực vật nhiệt đới nguyên sinh, trong đó còn tồn tại nhiều loài động thực vật quý hiếm. Những giá trị “du lịch xanh” của Tây Nguyên tập trung chủ yếu ở các VQG: Yok Đôn, Chư Yang Sin (Đắk Lắk), Chư Mom Ray (Kon Tum), Kon Ka Kinh (Gia Lai) và Bidoup - Núi Bà (Lâm Đồng), khu bảo tồn tự nhiên Ngọc Linh (Kon Tum). Bên cạnh đó, một trong những tiềm năng lớn và đặc sắc của “du lịch xanh” Tây Nguyên là những vườn cây ăn trái, những vườn hoa Đà Lạt và những trang trại cà phê, chè, cao su kéo dài xuống tận miền Đông Nam Bộ. Những tiềm năng này rất có giá trị để phát triển loại hình du lịch điền trang - một trong những loại hình hấp dẫn đang phát triển nhanh chóng hiện nay trên thế giới.

Tài nguyên du lịch nhân văn: ở Tây Nguyên có nhiều lễ hội đặc sắc: Lễ hội đâm trâu thường được tổ chức ở huyện K’bang, Chư Prông (Gia Lai), thành phố Kon Tum (Kon Tum), buôn Đôn (Đắk Lắk) vào tháng 3 hàng năm. Lễ mừng lúa mới diễn ra hàng năm vào tháng 11 đến tháng 1 năm sau. Du khách có thể thưởng thức lễ hội ở huyện Chư Păh (Gia Lai), làng Kon Dao Zốp (Kon Tum)... Lễ hội đua voi gắn liền với việc thuần dưỡng voi rừng được tổ chức trên sông Sêrêpôk, đoạn chảy qua buôn Đôn (Đắk Lắk) vào tháng 3 các năm lẻ. Không gian văn hóa công chiêng Tây Nguyên là di sản phi vật thể không thể thiếu cho hoạt động du lịch. Giá trị nổi bật mang tính toàn cầu của công chiêng Tây Nguyên đã được ghi nhận khi UNESCO công nhận đây là kiệt tác truyền khẩu và di sản văn hóa phi vật thể của nhân loại vào năm 2005... Ở Tây Nguyên, các di tích khảo cổ học đã được phát hiện nằm phân bố rải rác khắp 5 tỉnh, nổi bật là các di chỉ thuộc các nền văn hóa tiền sử. Hai di tích khảo cổ học tiêu biểu có tiềm năng phát triển du lịch ở Tây Nguyên là các quần thể di tích khảo cổ học Cát Tiên và Lung Leng. Các bảo tàng Lâm Đồng, Đắk Lắk, Gia Lai nổi tiếng với các hiện vật khảo cổ học thời tiền sử, các bộ đàn đá B’lao, Đinh Lạc, Liên Đầm, Hòa Nam, Sơn Điền... cũng là những điểm đến hấp dẫn khách du lịch.

Thực trạng và xu thế phát triển du lịch Tây Nguyên

Một số khu du lịch có khả năng thu hút khách lớn như khu du lịch buôn Đôn, hồ Tuyên Lâm, khu du lịch sinh thái Langbiang, Măng Đen, khu du lịch sinh thái VQG Chư Mom Ray (Kon Tum), VQG Kon

Ka Kinh (Gia Lai), khu du lịch hồ Lắk, VQG Chư Yang Sin (ĐăkLăk), khu du lịch cụm thác Dray Sáp - Gia Long - Trinh Nữ (ĐăkNông)... Các khu du lịch tổng hợp quốc gia như Đan Kia - Suối Vàng, VQG Bidoup - núi Bà, VQG Cát Tiên (Lâm Đồng), khu du lịch Lâm Viên biển Hồ (Gia Lai), làng du lịch Kon Klor (Kon Tum) đã đưa vào khai thác, song hiệu quả chưa cao. Đô thị du lịch Đà Lạt và thành phố Buôn Ma Thuột có nhiều ưu thế phát triển du lịch nghỉ dưỡng, du lịch MICE (hội nghị, hội thảo), du lịch nghiên cứu... đã tận dụng được lợi thế về tài nguyên du lịch, cơ sở hạ tầng... thu hút nhiều du khách quốc tế.

Tốc độ tăng trưởng trung bình ngành du lịch Tây Nguyên giai đoạn 2000-2010 đạt 12%/năm. Du lịch đã góp phần làm thay đổi diện mạo Tây Nguyên, thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội, đảm bảo sự ổn định về chính trị, xã hội, an ninh, quốc phòng, làm giảm mạnh hộ nghèo với những phương thức linh hoạt. Thu nhập xã hội từ du lịch đạt cao gấp 3 lần doanh thu thuần túy. Năm 2000, doanh thu toàn vùng là 253,132 tỷ đồng thì sau 10 năm phát triển, chỉ số này đã là 1.429,67 tỷ đồng. Cơ cấu doanh thu chủ yếu từ lưu trú và ăn uống (chiếm 65-75%), từ dịch vụ du lịch (chiếm 25-35%). Đây là điểm yếu của du lịch Tây Nguyên, cần phải có kế hoạch để giảm doanh thu từ lưu trú, ăn uống, tăng doanh thu từ dịch vụ.

Du lịch Tây Nguyên có sự phân hóa rõ rệt giữa 5 tỉnh trong vùng. Hiện nay, hiệu quả phát triển du lịch tốt nhất là Lâm Đồng, tiếp đó đến ĐăkLăk, Gia Lai, Kon Tum và thấp nhất là ĐăkNông. Trong quá trình hội nhập và phát triển, du lịch Tây Nguyên đã bộc lộ những bất cập cho dù đã xác định là ngành kinh tế mũi nhọn. Nguyên nhân một phần do du lịch Tây Nguyên chưa được đầu tư thích đáng, phát triển thiếu đồng bộ, còn khép kín trong từng địa phương, chưa tạo quá trình liên kết vùng bằng hệ thống cơ sở hạ tầng vật chất kỹ thuật. Lực lượng lao động trong ngành du lịch Tây Nguyên ngày càng tăng nhưng vẫn chiếm tỷ lệ thấp. Đội ngũ lao động chưa được đào tạo một cách hệ thống. Gần 90% lao động chỉ qua các lớp bồi dưỡng ngắn hạn. Hiểu biết về địa lý, lịch sử địa phương, trình độ ngoại ngữ của đội ngũ hướng dẫn viên còn khiêm tốn. Ngoài ra, hệ thống nhà hàng ăn uống hiện đang phát triển nhanh về số lượng nhưng chưa chú trọng đến đào tạo nghiệp vụ cho nhân viên phục vụ và chưa có các sản phẩm ẩm thực đặc thù. Bên cạnh đó, cán bộ làm công tác quản lý nhà nước về du lịch ở cấp tỉnh, huyện còn mỏng và năng lực quản lý còn yếu, chưa đáp ứng được yêu cầu.

Định hướng phát triển du lịch Tây Nguyên

Các tỉnh Tây Nguyên có nhiều điểm giống nhau cả về văn hoá và cảnh sắc thiên nhiên, việc nghiên cứu, đánh giá và tổ chức không gian phát triển du lịch một cách tổng thể sẽ hạn chế được sự trùng lặp về sản phẩm du lịch, phát huy được thế mạnh liên kết nội vùng và giữa các vùng.

Phát triển không gian du lịch với các di sản thiên nhiên độc đáo của Tây Nguyên

Cùng với việc nghiên cứu sâu để phát hiện các giá trị của di sản, đề tài TN3/T18 đã chú trọng tạo dựng không gian du lịch Tây Nguyên để du khách có cơ hội tìm tòi, khám phá và tận hưởng không gian văn hóa đặc sắc và một vùng di sản thiên nhiên kỳ thú. Bước đầu đề tài đã đề xuất một số điểm, tuyến du lịch sinh thái độc đáo mới sau đây:

Tuyến du lịch xuyên suốt lịch sử Trái đất: điểm khởi đầu tuyến du lịch này thuộc địa phận xã Kon Be Ling, huyện Kong Plong, tỉnh Kon Tum, nơi lộ ra trường đá biến chất tối cổ của Việt Nam, thuộc loạt Kan Nack (NA-PP kn) có tuổi khoảng 2,5 tỷ năm. Tiếp theo hành trình đi đến những vùng đá trẻ dần, qua các đại Cổ sinh, Trung sinh và Tân sinh. Điểm dừng quan sát đá biến chất phức hệ Tắc Pô tại xã Kon Rơ Lang, huyện Kong Plong. Tại đây có thể quan sát đá phiến có tuổi cổ trên 600 triệu năm, gồm các đá gneis, đá phiến kết tinh, đá phiến graphite, đá hoa. Điểm dừng quan sát đá granite thuộc phức hệ Bản Giăng - Quế Sơn (PZ₃bg-qs), có tuổi Cổ sinh muộn, ứng với các kỷ Carbon - Permi. Đây là loại đá magma xâm nhập, được kết tinh từ lòng sâu của đất, cũng là loại đá xây dựng có giá trị. Điểm dừng quan sát đá trầm tích của hệ tầng Dray Ling và Đăk Bùng (J₁db và J₁dl) tại địa phận xã Kênh Săn, huyện Chư Sê, tỉnh Gia Lai. Các hệ tầng này gồm các đá cuội kết, cát kết, bột kết, phiến sét vôi, vôi sét. Đây là loại đá trầm tích nguồn gốc biển, có chứa các di tích hóa thạch Cúc đá, Chân riu... của kỷ Jura.

Đá biến chất loạt Kan Nack tại vết lộ Kong Plong có tuổi khoảng 2,5 tỷ năm, cổ nhất Tây Nguyên và thuộc loại cổ nhất Việt Nam

Điểm dừng tiếp theo cũng tại địa phận xã Kênh Sắn, huyện Chư Sê, lộ đá bazan của hệ tầng Túc Trung (N_2-Q_1tt). Các loại đá bazan ở đây có nguồn gốc phun trào từ núi lửa trẻ, tuổi Neogen - Đệ tứ, có nghĩa là giai đoạn trẻ nhất trong lịch sử địa chất. Tuyến du lịch này sẽ đáp ứng nhu cầu của một bộ phận du khách muốn tìm hiểu về lịch sử Trái đất cùng những sự kiện địa chất chính yếu tạo dựng nên cấu trúc của Tây Nguyên ngày nay.

Tuyến du lịch quan sát hóa thạch sinh vật cổ: hóa thạch động thực vật thu thập được ở Tây Nguyên khá nhiều, thuộc nhiều nhóm động vật và thực vật. Tuy nhiên, những hóa thạch lớn, có thể quan sát dễ dàng bằng mắt thường thì không dễ gặp ngoài thực địa vì chúng có giá trị lớn nên nhanh chóng bị khai thác để bán sau khi được phát hiện. Chính vì thế, du khách khó có điều kiện quan sát trực tiếp trong các tầng đá các loại hóa thạch, chẳng hạn như hóa thạch động vật Cúc đá và thân cây hóa gỗ lớn có tuổi Trung sinh. Các hóa thạch Cúc đá cỡ lớn nằm trong những quả đồi rất thoải thuộc huyện Cư Jút, tỉnh Đắk Nông. Tại đây, những mẫu hóa thạch lớn và đẹp đã được khai thác trong nhiều năm qua. Trên cánh đồng, hiện vẫn có thể gặp nhiều mảnh hóa thạch Cúc đá kích thước khác nhau, có chỗ mật độ tập trung khá cao.

Những đồi thoải chứa hóa thạch Cúc đá ở huyện Cư Jút, tỉnh Đắk Nông

Hai trong số hóa thạch Cúc đá sưu tập ở Cư Jút

Loại hóa thạch nổi tiếng thứ hai ở Tây Nguyên là những thân cây gỗ Thủy tùng bị mã não hóa hiện bán nhiều trên thị trường từ Bắc đến Nam. Chúng chủ yếu được khai thác từ tỉnh Gia Lai, mà nơi khai thác quan trọng là núi Chư A Thai, huyện Phú Thiện. Những thân cây hóa thạch ở đây thuộc loại quý hiếm, đã bị khai thác kiệt trong nhiều năm qua. Quy luật hình thành và chôn vùi của những thân cây hóa thạch độc đáo này đã được tìm hiểu bước đầu trong quá trình đi thực địa. Công việc tiếp theo là cần đầu

tư nghiên cứu chi tiết hơn để phát hiện những gốc và thân cây tại chỗ chưa bị khai thác. Trên cơ sở đó, có thể xây dựng một “Vườn hóa thạch”, nơi hàng năm có thể thu hút rất nhiều du khách đến thăm.

Đồi Chư A Thai, nơi đã tìm thấy nhiều thân gỗ mã não hóa

Khúc thân gỗ hóa thạch cao hơn 6 m, dựng trong công viên Đồng Xanh, Pleiku

Tuyến du lịch quan sát cảnh quan núi lửa cổ: hiện nay, nếu muốn ngắm những thành tạo núi lửa kỳ vĩ nhất từng hoạt động ở Việt Nam, du khách chỉ có thể đến Tây Nguyên. Một tuyến du lịch tìm hiểu chóp núi lửa có thể tổ chức tại miền đất mà phần lớn diện tích của nó được hình thành từ đất đỏ bazan - sản phẩm phong hóa của dung nham núi lửa. Các nhà khoa học từ lâu đã chứng minh ở Tây Nguyên núi lửa từng hoạt động dữ dội vào những giai đoạn chưa xa của lịch sử Trái đất (Neogen - Đệ tứ) nên những dấu ấn chúng để lại còn rất rõ nét. Pleiku, thủ phủ của tỉnh Gia Lai, là thành phố nằm bên 15 ngọn núi lửa, trong số đó có ngọn núi Hàm Rồng (Chư Hơ Đông) nổi tiếng nhất Tây Nguyên, cao hơn 1.000 m và là đỉnh cao nhất khu vực Pleiku với cái miệng hình phễu khổng lồ. Cũng trong khu vực còn có biển Hồ đẹp một cách kỳ bí, được tạo thành từ 4 miệng núi lửa âm tròn xoe ghép lại. Trong một số miệng núi lửa ở khu vực Kon Tum và Gia Lai có thể tìm được những “trái bom” núi lửa có dạng quả soài hoặc gần tròn.

Hành trình khám phá bí ẩn của việc hình thành tầng bauxit Tây Nguyên: hiện nay, Việt Nam trở thành một trong hơn 10 nước có trữ lượng quặng bauxit lớn nhất thế giới. Quặng bauxit ở Việt Nam lại tập trung chủ yếu tại Tây Nguyên. Để tìm hiểu quá trình hình thành quặng bauxit ở Tây Nguyên, du khách có thể tìm hiểu qua những mặt cắt địa chất ngoài thực địa như ở phía bắc thị xã Gia Nghĩa, thấy được quá trình biến đổi từ đá bazan gốc, trải qua quá trình phong hóa, rồi trở thành quặng bauxit.

Liên kết phát triển du lịch Tây Nguyên - Nam Trung Bộ

Để phát triển du lịch, các địa phương cần phải liên kết, hỗ trợ nhau phát huy lợi thế, khai thác các nguồn lực một cách hợp lý. Đẩy mạnh hợp tác, liên kết xúc tiến, quảng bá du lịch là việc làm cần thiết để tạo sức mạnh chung. Về tổng thể, Tây Nguyên được nối với đồng bằng duyên hải miền Trung qua 7 con đường ngang: đường 14 nối Kom Tum với Quảng Nam, đường 24 nối Kom Tum với Quảng Ngãi, đường 19 nối Gia Lai - Bình Định, đường 25 nối Gia Lai - Tuy Hoà, đường 26 nối Đắk Lắk - Ninh Hoà, đường 27 nối Đà Lạt - Phan Rang, đường 28 nối Lâm Đồng - Bình Thuận. Gần đây có thêm một số đường nhánh phục vụ du lịch như đường Hoa và Biển nối thẳng từ Đà Lạt xuống Nha Trang... Trong đó có những con đường, nhờ du lịch mà hồi sinh và được nhiều người biết đến, được đầu tư nâng cấp, mở rộng như đường 24 qua khu du lịch Măng Đen, đèo Violak quanh co, kỳ thú; đường 19 cũng trở nên sôi động hơn nhiều nhờ du lịch Pleiku phát triển... Trong chiến lược phát triển kinh tế biển Việt Nam, con đường du lịch ven biển miền Trung đang được các địa phương tích cực đầu tư, nối tuyến và phát huy lợi thế du lịch ven bờ biển của miền Trung.

Các nội dung liên kết, hợp tác giữa Tây Nguyên và Nam Trung Bộ bao gồm liên kết, hợp tác trong xây dựng các chương trình du lịch chung của toàn vùng Tây Nguyên và Nam Trung Bộ; liên kết, hợp tác trong đầu tư phát triển các sản phẩm du lịch đặc thù của vùng; liên kết, hợp tác trong đào tạo phát triển nguồn nhân lực du lịch có chất lượng cao; liên kết, hợp tác trong xây dựng một chương trình quảng bá xúc tiến, xây dựng thương hiệu để giới thiệu hình ảnh du lịch Tây Nguyên và Nam Trung Bộ.

Kết luận

Tây Nguyên có tài nguyên thiên nhiên hùng vĩ, cao nguyên bao la, với nhiều cảnh quan có giá trị du lịch, có nhiều dân tộc sinh sống tạo nên những bản sắc văn hoá hết sức đặc trưng được thể hiện qua các lễ hội, loại hình văn hoá nghệ thuật, tạo nên một hệ thống tài nguyên du lịch phong phú, đa dạng và đặc sắc. Một số giá trị di sản thiên nhiên của Tây Nguyên có ý nghĩa quan trọng đối với phát triển du lịch, đó là: một số khu vực có vẻ đẹp thiên nhiên và giá trị thẩm mỹ khác thường như cụm thác nước Dray Nur và Dray Sáp trên sông Sêrêpôk;

những thân cây gỗ Thủy tùng bị mã não hóa phát hiện trong núi Chư A Thai; trường đá biến chất tối cổ trong địa khối Kon Tum, thảm thủy tùng và rừng thông hai lá dẹt... Những tài nguyên có giá trị di sản này đã tạo nên những nét độc đáo cho du lịch Tây Nguyên. Tuy nhiên, du lịch Tây Nguyên phát triển có phần chậm hơn so với các vùng khác trên cả nước (trừ thành phố Đà Lạt). Cơ sở hạ tầng kỹ thuật du lịch còn hạn chế, tính đặc trưng của các sản phẩm du lịch chưa cao, dịch vụ du lịch còn yếu kém. Sự phát triển du lịch ở nhiều nơi còn tự phát, thiếu đồng bộ. Một số dự án đầu tư, bao gồm cả đầu tư nâng cấp hạ tầng du lịch còn chưa phát huy được hiệu quả.

Trong tương lai, hướng phát triển du lịch Tây Nguyên cần chú trọng tạo dựng không gian du lịch của một vùng di sản thiên nhiên và văn hóa đặc sắc; tổ chức một số điểm, tuyến du lịch sinh thái mới; đẩy mạnh liên kết phát triển du lịch giữa Tây Nguyên và Nam Trung Bộ dựa trên thế mạnh của mỗi vùng.

Tài liệu tham khảo

- [1] Dương Đăng Cao, 2010: “Con đường xanh Tây Nguyên (GHR) hoà mạng những con đường du lịch của đất nước”, Hội thảo liên kết phát triển du lịch Tây Nguyên và Nam Trung Bộ, Tổng cục Du lịch, TP Pleiku.
- [2] Trương Quang Hải, 2011: “Cấp vùng trong hệ thống các đơn vị tổ chức lãnh thổ phát triển kinh tế - xã hội ở Việt Nam”, Cơ sở khoa học cho phát triển vùng trong bối cảnh hội nhập quốc tế của Việt Nam, NXB Thế giới, Hà Nội.
- [3] Phạm Trung Lương, 2010: “Liên kết phát triển du lịch các tỉnh khu vực Tây Nguyên và Nam Trung Bộ - những vấn đề đặt ra”, Hội thảo liên kết phát triển du lịch Tây Nguyên và Nam Trung Bộ, Tổng cục Du lịch, TP Pleiku.
- [4] Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch tỉnh Gia Lai, 2010: Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch tỉnh Gia Lai đến năm 2015 và định hướng đến năm 2020, Gia Lai.
- [5] Trương Bá Thanh, 2009: “Liên kết kinh tế miền Trung và Tây Nguyên - từ lý luận đến thực tiễn”, Tạp chí Khoa học và Công nghệ, Đại học Đà Nẵng, 3(32).
- [6] Lê Bá Thảo, 1998: Việt Nam - lãnh thổ và các vùng địa lý, NXB Thế giới, Hà Nội.
- [7] Tổng cục Du lịch, 2001: Chiến lược phát triển du lịch Việt Nam 2001-2010.
- [8] Tổng cục Du lịch, 2012: “Quy hoạch tổng thể phát triển du lịch Việt Nam đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030”, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, Hà Nội.